

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáca-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT-LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ.

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . 6 frt — kr.

Félévre . 3 » — »

Negyedévre . 1 » 50 »

Egy hónapra — » 60 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . 8 frt — kr.

Félévre . 4 » — »

Negyedévre . 2 frt — kr.

Egy hónapra — » 80 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 10 frt — kr.

Félévre . 5 » — »

Negyedévre . 2 » 50 »

Egy hónapra 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr

A nagyváradai kath. kör alapszabályai.

(A bibornok levele.)

Mikor a belügyminiszter ismeretes végzése lejött, mindjárt kifejezést adtunk azon meggyőződésünknek, hogy ez csak akadékoskodás. Az a hirhedt 2. §. benne volt már más hasonló körök alapszabályaiban is, a nélkül, hogy kifogásolta volna a miniszter.

De meg természetes dolog is, hogy egy tisztán katolikus czélu és irányu egyesülettől, mely politikával nem foglalkozik, az illetékes főpásztor nem tagadhatja meg hozzájárulását. Ha a holt betűkből nem is vehette ki, de az alapítók tisztességérzetétől feltételezhette volna a miniszter, hogy püspökük háta megett s annak akaratára ellen ilyen fontos dolgot nem cselekszenek.

Tamás apostol hitettségének az a haszna volt, hogy Krisztus feltámadásáról saját érzekeikkel győződhetek meg az apostolok.

Perczel miniszter hitettségének is meg van immár a jó eredménye: bibornok-püspökünknek hitvalló lélekről tanuskodó levele.

Lelkünk mélyéből mondunk köszönetet főpásztorunknak e szép levélért. E levél a kath. körök leghathatósabb apológiája. Hisszük, hogy a bibornok szava eloszlat minden akadályt. Hisszük, hogy főpásztorunk nyilatkozata után nem lesz többé magát katolikusnak valló ember a városban, ki a kath. körrel szemben ellenséges állást foglalhatna el.

A bibornok-püspök említett levelét, melyet P a l o t a y L á s z l ó, apát-kanonokhoz, mint a kör egyházi elnökéhez és benne azt is, amelyet S a l F e r e n c z, kir. tanácsos, polgármesterhez intézett, — a következőkben adjuk:

2711/1895. sz.

Főtisztelendő Apát-Kanonok
Egyházi Elnök Úr!

A nagyváradai »Katholikus Kör« alapszabályainak meg nem erősítéséről, illetve a 2-ik §. kijavításáról tudósító f. hó 14-én 110 sz. a.

kelt beterjesztése kapcsán, Főtisztelendőségnek, mint a kör egyházi Elnökének, — további szives eljárás végett tudomására hozom, miszerint a nagyméltóságú m. kir. Belügyminiszteriumnak Nagy-Várad város polgármesteréhez intézett f. hó 4-én 104. 116. sz. a. kelt leiratára Nagy-Várad polgármesteréhez a következő s a katolikus Kör védnökségének elfogadásáról biztosító levelet intéztem:

160/1895. eln. sz.

A nagyváradai I. sz. Bibornok-Püspöktől.

Nagyságos királyi Tanácsos,
Polgármester Ur.

A nmltu m. kir. Belügyminiszterium f. é. december hó 4-én 104. 116 sz. a. kelt s Nagyságodhoz intézett leiratában kérdés intéztetett: vajjon hajlandó vagyok-e én a Nagyvárad városában alakult római katolikus körnek védnökségét elfogadni?

Van szerencsém kijelenteni: hogy *igenis elfogadom e védnökséget és meg vagyok győződve, hogy ezt utódaim is meg fogják tenni.*

Én kezdeményeztem e Körnek létesítését, mert kötelességemnek tartottam azon kapcsolatot szilárdítani, melyek a katolikusokat katolikusokhoz fűzik és nem képzeltetni katolikus püspököt, a ki e tekintetben katolikus hívekkel solidaritást nem vállalna.

A politika ki lévén zárva, teljes megnyugvással vállalhatom a katolikus Körnek védelmét.

Fogadja kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását, melylyel maradok Budapesten. 1895. december 16.

Nagyságodnak alázatos szolgálója dr. Schlauch Lőrincz bibornok, nváradai püspök.

Egyébként ájtatos imába ajánlottan állandó szives hajlammal maradok
Budapest, 1895. december 16.

Főtisztelendőségnek

szives rokona az Urban

Lőrincz,
bibornok, püspök.

Földre éhezők.

Annyi a bajunk idehaza, hogy csak ritkán jut eszünkbe, a nagyvilágban is körül néznünk. Pedig ott is sok mindenféle tanulságos dolgok történnek.

Miután az európaiak már minden valamire való zugát a mi globusunknak kikémlelték, Ázsiában, Amerikában és Ausztráliában, meg a szigettengeren minden megszállható földet elfoglaltak, rávetették

szemüket a sötét földrészre is, melyet a benszülöttek megkérdezése nélkül magok között fölosztottak. Utoljára hagyták Afrikát, részint azért, mert még nem ismerték teljesen, részint azért, mert klimáját olyan gyilkolónak tartották, hogy hosszabb ideig gondolkozniok kellett, vajjon érdemes-e ott lábukat megvetni, a hol életökkel kell a hódítást megfizetniök. De a hódítás vágy, a földéhség, az egymás közötti konkurrenzia elvégre is elnémitotta skrupulusaikat és mentek tehát hódítani — a civilizáció nevében!

Hogyne mennének oda, ahol még kilátás van a nyereségre, a föld gyomrában lévő aranyra és gyémántra meg a szűz földnek bő exporttal kecsegtethető mesés gazdagságú termésére. Aztán a keletkező gyarmatok felé indulhatnak új életet kezdeni, kik Európában már belefáradtak az élet küzdelmeibe, s hosszú évtizedeken át az új gyarmatok révén új meg új piacok nyílnak majd az úgy is már túltermelésben szenvedő európai iparállamok számára. Ez pedig kettős nyereség, egyfelől megszabadulnak ide haza a nyugtalan elemektől, másfelől új jövedelemforrásokat nyitnak a súlyos adóterhek alatt leroskadó államoknak és népeknek.

Avval, hogy az afrikai benszülött népeknek is volna beleszólásuk ebbe a kérdésbe, semmit sem törődnek. Mit? örüljenek azok a nyomorult feketék, hogy megszabadítják évezredes zsarnokaiktól és hogy a civilizáció áldásában részesülhetnek. Ha alkalmazkodni tudnak az új állapotokhoz, hát hagyján, tengődjenek még ideig-óráig, míg teljesen ki nem pusztulnak, mint az amerikai rézbőrűek, ha pedig a fehér szabadítók ellen feltámadni s nekik ellenszegülni merészkednének, ki kell őket tűzzel-vassal pusztítani, hogy hamarabb elpusztuljanak és gátat ne vessenek a civilizáció terjedése elé.

Egy pillantás Afrika legújabb mappájára megtanít bennünket, hogy ott is már bevégzett tényeket teremtettek. Jutott az angoloknak, a németeknek, a hollandusoknak, az olaszoknak, a francziáknak — csak tudjanak szépen berendezkedni.

Persze, hogy olyan nagyon simán nem megy a dolog, de elvégre is a végcél kecsegtető, ez megérdemli a pénz és az emberáldozatokat.

A nemrég Abesziniában elvérzett olaszokat meg kell boszulni, hogyan? hát

ugy, hogy Abessziniát is mielőbb meg kell hódítani és olasz gyarmattá tenni; ez így is megtörtént volna előbb-utóbb, most pedig annál jobb, hamarabb fog megtörténni és lesznek az olaszoknak afrikai abbruzzaik és appenineik is az ottani hegyekben, legalább ők is egészségesebb vidékek birtokába jutnak a dögleletes levegőjü erithraei tengerpart tetejébe, így aztán csak meg lesznek valahogy; hogy a deficites unita Italia haderejének tetemes része lekötve lesz Abessziniában, annak Oroszország örül legjobban, mert ez a körülmény a hármasszövetség gyengítésére vezet Európában. S ha ez a csíny sikerül, majd lehet a hármasszövetség másik nagyhatalmasságának, Németországnak is ott lenni Afrikában galibát csinálni, aztán már csak mi vagyunk hátra, kik nem birunk ugyan gyarmatokkal Afrikában, de igenis elég más sebezhető oldallal idehaza.

Ebből látni való, hogy akár keresünk valamit Afrikában, akár nem, kihatással reánk is bírnak az ottan végbemenő események. De meg a jövődöbeli afrikai búza és élő állat-export is nagy befolyással lesz a mi viszonyainkra, melyeket tudvalevőleg a sokkal messzebről került amerikai és ausztráliai export sem hagyott érintetlenül.

Tehát készen lehetünk rá, hogy ismét aktualissá vált a rómaiak közmondása: Semper aliquid novi ex Africa!

Latkóczy Imre és Bánffy.

Latkóczy Imre belügyi államtitkár, mint kormánykörökben beszéltek egészen a legutolsó napokig vonakodott elfogadni a stomfai mandátumot, a melyet ép úgy vissza akart utasítani, mint a nyitrait. De Br. Bánffy Dezső miniszterelnök a legerősebb pressiót gyakorolta az államtitkárra. Egyenesen kabinet-kérdésnek jelentette ki a mandátum elfogadását és erre Latkóczy engedett. Az országos kaszinóban rendkívül rossz benyomást okoz Latkóczynak ez a ténye, mert ott ünnepséget terveztek arra az esetre, ha nem fogadja el a mandátumot. Ebben az ünneplésben része lett volna Wekerlének is, a kinek tulajdonítják, hogy nem fogadta el a nyitrai mandátumot.

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Édes Gergely.

— A „Tiszántul“ eredeti tárczája. —

Nagy hálával tartozhatik Édes Gergely uram a rómaiaknak, hogy kitalálták azt a nagy akciómat: »In vino est veritas«, a mi magyarul annyit tesz, hogy: borban van az igazság. Nem is tudom, honnan szedett volna argumentumokat Édes Gergely uram azokra az ékes nyelvű filippikákra, mikkel élete párja szokta volt fogadni, ha olykor-olykor ott felejtve magát a »Kék szőlő«-ben a késő éjszakai órákban börtörkált haza. Mert mi tagadás benne, megesett az Édes Gergely urammal nem egyszer, hogy mikor a bakter már rég elfujta az ablak alatt, hogy:

Tízét ütött már az óra,
Térjen ki-ki nyugovóra!

Édes Gergely uram még akkor is ott szidta a kormányt a boros palaczkok mellett, s az iskolázatlanabbak körülfojták, hallgatván és kérdezőtlenül.

Nagy respektusa volt Édes Gergely uramnak polgártársai előtt; mert hiszen meg kell adni, olvasott ember volt Édes Gergely uram, még pedig nem olyan közönséges, a ki csak úgy böki a betűket, hanem olyan, a ki a sorok közt is olvas. Ezt különben nem én mondom, a szürszabók testületének érdemes szónoka fe-

Magyar miniszterek Bécsben.

Bécsből jelentik, hogy a király *Dániel* kereskedelmi minisztert kihallgatáson fogadta. A miniszter a kiállítás ügyében referált a királynak. Dániel miniszter a kihallgatás után báró *Glanz* osztrák kereskedelmi minisztert látogatta meg.

A király *Darányi Ignác* földmívelésügyi minisztert szintén fogadta kihallgatáson. Ezután *Darányi miniszter Károly Lajos* főhercegnél tette meg a szokásos bemutatási tisztelegést.

Kérvény a stomfai választás ellen.

A pozsony megyei néppárt értekezletet tart, melyen össze fogják állítani azokat az adatokat, melyek a pártatlan ezinizmussal és brutálitással megszerzett mandátumnak kérvénnyel való megtámadására szükségesek. A kérvényt nemsokára benyújtják a képviselőházhoz.

Stomfa Pozsonyban.

Pozsonyvármegye mai ülésén élénk vita tárgyát képezte a stomfai választás.

Szalavszky főispán megnyitván a közgyűlést, bejelentette, hogy két határozati javaslatot nyújtanak be. Az egyik Konecz stomfai esperes plébánosé, a mely oda irányul, hogy a vármegye megütkezésének adjon kifejezést a Stomfán történtek felett, másik pedig Behrer ügyvédé, a ki azt indítványozta, mondja ki a gyűlés, hogy a megye alispánját azért, mert az egész hivatalnokait a liberális párt mellett való korteskedésre unszolta, helyezze fegyelmi vizsgálat alá.

Elsőnek Konecz indítványát tárgyalták.

Bartal Aurél stomfai választási elnök hasonló értelmű nyilatkozatot tett, mint a melyet a fővárosi lapokban közölt.

A vitában a liberálisok részéről Bacsát Pál és Bittó István volt miniszterelnök vettek részt, míg a néppárt részéről Kovács és Behrer malaczkaik ügyvédek szóltak fel, de ez utóbbiak beszédeit a liberális többség Eláll! kiáltásokkal fogadta.

Olyan zűrzavar támadt, hogy a főispán már felakarta oszlatni a gyűlést, devégre megtörténhetett a névszerinti szavazás, a mely szerint a javaslatot 172 szóval öt ellen elvetették.

Nevezetes, hogy a Bartal-család tagjai közül csak Aurél szavazott a javaslat ellen.

A Behrer féle indítvány előterjesztésénél ismét óriási zaj keletkezett. 30 tag egyszerűen napirendre térést indítványozott, mire a néppártiak kivonultak és a javaslatot elvetették.

jezte így ki magát, mikor a pártszervezködő gyűlés alkalmával Édes Gergely uram érdemeit méltatván a szervező-bizottság elnökének felkérte.

Mert hiába dugták el azok a hamis térképcsinálók Kis-Mocsaras nagy községét úgy, hogy a legjobb szem is karikákat hány, ha rövid egy órai keresés után egy piczike kis pont képében reátalált; hiába, meghallották azért Mocsarason is az idő intő jóslatát, megtudták, hogy »szentelt emlékü« honatyáink miben török a fejüket.

S olyatén hírek voltak ezek, miknek hallatára okvetellenül szervezkedniük kellett.

Eddig a jámbor mocsarasiak azt hitték, hogy azok a méltóságos miniszter urak éjjelnappal azon töprenkednek, miképen lehetne az országot nagygyá, hatalmassá, népét boldoggá tenni; miképen lehetne a szegény nép terhén könnyíteni, lazult erkölcsi viszonyainkat megreparálni... s talán még most is erősen hinnék, ha boldogító képzelgésükből ki nem ábrándítja őket Édes Gergely uram, olvasván nagy hangon egy keze ügyébe eső újságlapból: »Örüljenek az istentelenek, tomboljon az erkölcstelen szolgahad, rendezzenek fáklyásmenetet az Istenükről megfélekedett méltóságos miniszter uraknak; — te pedig keresztény Magyarország: sirj! A képviselőház szánalomraméltó többsége meghazudtolta Jézust, azt a Jézust, a ki ő éretük is szentelvedt; s a mit Jézus kétezer év előtt szentségnek mondott, azt ők egyszerű for-

Orosháza után Sopron.

Lapunk vasárnapi számában hírül adtuk, hogy Orosházán *nyolcz szocialistát* be választottak a képviselő-testületbe. Tegnap pedig Sopronból hozott hasonló hirt a hírverő.

A városi képviselő választás meglepő eredményvel végződött Sopronban.

A harmadik kerületben u. i. Gerhardt Mihály liberális jelölttel szemben *Zsombor Géza szocialdemokratát* választották meg *hetvenhat szótöbbséggel*. Zsombor fodrász, aki külföldi tartózkodása alkalmával a szocialisták egy tanfolyamát látogatta s innen vannak felületes szociológiai ismeretei. Hívei közé tartoznak a soproni gazdapolgárok, kiket sajátságos módon goromba és mindenkit gyanúsító fellépésével nyert meg. Szerkesztője az »Ödenburger Rundschau« című szocialista hetilapnak, melyben a köztéren szereplőket folyton kiméletlenül támadja. Képviselői szereplése előreláthatólag sok botránynak lesz előidézője.

Tisza egyszerűen a strucz madár politikáját követte: kijelentette, hogy nálunk nincs szociális kérdés. Bánffy pedig nem restelte ország-világ előtt bevallani, hogy nem is konyit korunk legfontosabb kérdéséhez. Míg a vezérpolitikuskaink így akarják elejét venni a bajnak, addig a szocialisták szervezkednek és pedig mint a tények mutatják nem kicsinylendő sikerrel.

Egy darabig lehet talán még ignorálni, de sokáig nem. Félő, hogy az orvosság későn jön.

A galicziai Stomfa.

Ő Felsége fogadta a 220 tagból álló ruthén küldöttség hat tagját. A küldöttség vezetője beszédeben Ő Felsége oltalmát kérte ki az évszázadok óta súlyos megpróbáltatásoknak kitett ruthén nép részére, és panaszt emelt a miatt, — hogy a legutóbbi *tartománygyűlési választások alkalmával a kormányközegek megsértették az állami alaptörvényeket*. A ruthén nép egyedül ő felségtől várja oltalmát. A kihallgatás után a küldöttség felkereste társait és jelentést tett nekik. A nagy ruthén küldöttség tervezett felvonulása a városon keresztül a Hofburgba elmaradt, mert a rendőrség nem engedte meg. A ruthének kisebb csoportokban vonultak a Hofburghoz és a hattagu küldöttség kihallgatása alatt a szomszédos utcákba sétáltak. Nagyobb csoportosulás nem volt. Az ő Felségének átnyújtott folyamodványban azt kérik, hogy küldesék ki Galicziába egy rendkívüli felhatalmazásokkal

mai szerződés alácsontottak le. Sirj keresztény Magyarország hívő népe, hét szentségedből bitor kezek elraboltak egyet: a képviselőház megszavazta a polgári házasságot.

Édes Gergely uram hóna alá csapva az újságlapot, zsebkendője után nyult s miután három zsebet át- megátkutatta, a negyedikben végre szerencsésen megtalálta.

Ez — mit a buzgó hallgatóság már nagyon jól tudott, — azt jelenté, hogy most rajtuk van a sor; nem is sokáig várakoztatták Édes Gergely uramat s gyors folyást engedtek érzelmeiknek. Mély sóhajon kezdették s az érzelmeik növekedtével olyan tisztességes eszmecserét inszceniroztak, hogy az eszmecserére Kis-Mocsaras nagy község fele hívő népe összefutott...

Mindnyájan mély megbotránkozással vették hírül a szomorú valót s míg a gyengébb nem a szeméit törülgette, addig a tett emberei nyomban elhatározták, hogy a gonosz áramlat ellen szervezkednek. Az elnökségre a közbizalom Édes Gergely uramat emelte.

Ettől kezdve rohamosan nőtt Édes Gergely uram tekintélye; s Édes Gergely, mint a féle praktikus ember, igyekezett ezt a fölényt a maga javára kihasználni. S átértve a helyzet magaslátát föltette az első kérdést, hogy »hol« tartásák a gyűléseket? Csonka Bertalan tisztos polgár nyomban megadta rá a feleletet, felajánlván a közczélra üresen álló magtárát; a

ellátott kormánybiztos a felhozott panaszok megvizsgálására, továbbá, hogy a tartománygyűlés feloszlátása és új választások rendeltessenek el és ő Felsege parancsolja meg, hogy az új választásoknál teljesen törvényesen járjanak el.

A király a deputációnak azt felelte: A rutének hűségét és loyálisát meglegedéssel fogadom. Csodálkozom azonban, hogy ennyi ur utazott ide, holott kevesebb is elég lett volna. Az előadotakat meg fogom vizsgálni. Isten önökkel, uraim!

Lapszemle.

Budapest, 1895. decz. 17.

A **Magyar Állam** »Az a csaló« című cikkében ezeket mondja: mikor Krisztus Urunkat saját népe megölte, a sirba szállt Istenemberen még egyet rugott a zsidó perfidia.

Küldöttséget menesztett a farizeusoknak lelkivaksággal sujtott jeruzsálemi klubja Pilátushoz, hogy öröket rendeljen ki a halottaiban is rettegett Megfeszített, nehogy tanítványai éjjel a holtat ellopják s azután föltámadását világgá kürtölgék. »Az a csaló« — így kezdte mondókáját e küldöttség Isten Fiáról.

Nem járt különben a Nyitrán is, Stomfán is latroknak zsákmányul esett néppárt sem. Azonképen mint az Üdvözítőt és nemsokára rá ifjú egyházát, halálra keresték, megfeszítették, az új tan követőit pedig századokon át véres üldözésekkel irtották: úgy vették kezdetül fogva üzőbe a keresztény Magyarország megváltásáért született néppártot az ujkori pogányság véreibeis.

A **Hazánk** »Agrárpolitika« című alatt azt írja: a főrendiház szombati ülésén az indemnitás javaslat kapcsán Zay Miklós gróf bírálat alá fogta a kormány mezőgazdasági politikáját. Erős kritikát gyakorolt, de tárgyilagos, sőt méltányos volt a kormányval szemben, melytől nem tagadta meg az agrarius kérdések iránt való érdeklődést, csak azt jegyezte meg igen helyesen, hogy e jóakarát a cselekvés bátorsága nélkül semmit sem ér. Végezetre alapos fejtegetéseinek összefoglalásaképen határozottan kimondotta, hogy a kormánytól és a parlamenttől a mezőgazdaság érdekében hathatós tevékenységet mindaddig nem vár, míg a képviselőházban a magyar gazdáknak agrarius alapokon megválasztott pártja nem lesz.

A **Budapesti Hírlap** »Az utolsó restauráció« című alatt azt írja: mához két hétre megkezdődnek a megyei tisztújítások; a hol a kormány győzni akar, ott mindenütt győzni fog, mert a hatalom és a különböző érdekszférák fonalai mind az ő kezében vannak összpontosulva. Tisza Kálmán és követői úgy lerontották a municipalizmust és az országgyűlést, hogy

már a kilencszázados vármegye csak pusztarom és az 1848 évi alkotmány csupa rombolás, mert tönkre tették eme intézményeinket azok kikkre a nemzet sorsa ruházva volt.

A **Nemzet** »A függetlenség eszméje« című alatt azt írja:

A dualizmust, a monarchia szilárdságát a magyar függetlenségi törekvésekkel s a függetlenségi párttal szemben mi bajtól sem lehet féltetni. Bármily sorsa lesz tehát a függetlenségi párt belső és külső válságának, a dualizmus és a nagy monarchiai érdek e válságot csak szouverein magaslatáról szemlélheti.

A **Nemzeti Ujság** »Hadüzenet a romlottságnak« című cikkét így vezeti be: a girálti választás botrányai megtorlást követelnek. Társadalmi uton és a büntető igazságszolgáltatás segélyül hívása mellett kell az ellen a romlottság ellen küzdeni, mely ma már egész szemérmelenséggel áll ki a piacra, s a hivatalos hatalom erejével korrumpálja a választásoknál a közérkölcöket. Nyitra, Stomfa és Girált a mértföldjelzői annak az utnak, melyen ez az államkasszából élő romlottság halad. Ha a független és becsületes társadalom lábra nem áll, hogy odadörögje e rendszernek: Ne tovább! Magyarországon a politikai és hivatali tisztesség számára megássak azt a sirt, melyből nincs feltámadás.

A **Magyar Hírlap** »A választási visszaélések«-et — tárgyalva, azt mondja: hogy szinte olybá tűnik, mintha a visszaélések miatt a kormány ellen hajtóvadászatot rendeznének pedig higgyék meg, vadászembernek különb mulatságot és nemesebb vadat is tudunk, mint a kormány ellen való hajtóvadászatot.

Mi nem vadászatot tartunk, hanem csak a visszaéléseket akarjuk megszüntetni.

Az **Egyetértés** »Megyei restaurációk« című alatt az utolsó választások megejtését tárgyalja s a közigazgatás államosítására áttérve, ezeket mondja:

»Mikor így előkészítették a talajt, megtették a megyei közigazgatás államosítására az első kísérletet. Örök dicsősége marad a függetlenségi pártnak, hogy ezt a vakmerő kísérletet a legodaadóbb és a legönzetenőbb hazafiai buzgósággal meghiusította; mert a Szapáry-féle javaslat nem a közigazgatás reformálását, hanem a megyei autonómia könyörtelen kivégzését, az alkotmányos ősi jogok törvényes eltörlését, s az egész megyei közigazgatásnak a központi hatalom eszközévé való aljasítását tüzte ki céljául.«

A **Pesti Napló** »A restauráció« ról írva azt mondja: még az utolsó, talán utoljára utolsó választás lesz az, mely az év végén megejtetik. A municipalizmus fölött elvonultak az idők, és elvitték az erejét is, a feladatait is. És hoztak helyükbe újakat; a magyar nemzetnek kötelessége, hogy az új feladatok teljesítését az új erőkre bizza.

A **Magyarország** »Az önálló vámterület« című alatt azt a felhívást tárgyalja, melyet a fővárosi ipartestület a vidéki ipartestületekhez intézett és azt mondja: a ki figyelemmel olvassa el ezt a felhívást, kiérezze belőle azt a hangot, melyet a fennmaradásáért küzdő ember hallat, midőn legodaadóbb munkája mellett is érzi a lejtőn való rohamos hanyatlását. A magyar iparosság segélykiáltása ez a felhívás, melyben leplezetlenül el van mondva, hogy a magyar kézműipar a mai viszonyok között feltartóztatlanul rohan a tönk felé, mert ellenállhatatlanul tolja lefelé a lejtőn az az elnyomó verseny, mely Ausztria felől a vámszövetség kapuján tolakodik be hozzánk.

NAPTÁR.

— Deczember 18. —

Szerda. Róm. kath. Graczián. Kánt. Prot. Graczián. Gör. kel. Miklós. Izr. 1. Tebeth.

Nap két 7 óra 25 p., nyug 3 óra 56 p. Hold kelte 9 óra 38 p., nyug 5 óra 48 p.

Decz. 18. A vármegyei rendes évnegyedes gyűlése délután 9 órakor.

„ 29. A biharmegyei és nagyváradai nőegylet sorsjegyhuzása.

„ 30. A vármegyei tisztújító közgyűlése.

Jan. 12. Nagyváradai ipartestület zártkörű táncestélye.

Az igazságügyi palota építése.

— A miniszter leirata. —

Az igazságügyi palota felépítése most már komolyan a megvalósítás stádiumába lépett. Erdélyi Sándor miniszter megvásárolta Biharvármegyétől az építés céljából szükséges kertet a törvényszék mostani épülete mögött.

Most pedig az utca vonal megállapítására került a sor. A mostani épületet ugyanis teljesen lebontják s a Széchenyitér felől jóval beljebb építik az új palotát és így a város meglehetősen területet nyer a kioszk építés által úgy is tönkre tett Széchenyi-tér kibővítésére.

A miniszter a város részére maradó telekért a József-utcában kér felényi területet, s erre nézve tegnap a következő leiratot intézte a városhoz:

második nyomós kérdésre pedig, hogy »miből« fedezik az esetleges költségeket? megfelelt annak a huszonöt koronának szivhez szóló csengése, mit az első lelkesedés tüzeiben ott a helyszínén összehoztak.

A látszólagos akadályok el voltak gördítve; bevonultak az új terembe s elkezdtek keresni az igazságot, mit hosszas keresés után a kiürült palaczkok fenekén meg is találtak. Irott törvényeket s határozatokat nem hoztak, de hiszen minek is az nekik: száz írásnál hibebben megörzik ők Édes Gergely uramnak azt az életrevaló indítványát, (a gyűlés vége felé tette) melyben kimondotta, hogy a nemes cél elérésére minden második vasárnap jőjjenek össze ilyen »bizalmas tanácskozásra.«

Harsona éljenzés követte Édes Gergely uram záró szavait s a lelkesült vezérférfiak az őj sötétében, — nem, egy jobb jövő remény-csillagának fényénél botorkáltak haza.

Édes Gergely uram első számítása, mint az eredmény mutatja, pompásan bevált; hanem ki ne tudná azt, hogy könnyebb legyőzni száz férfit, mint egy asszonynál várat nyerni. Tudta azt Édes Gergely uram is; s ő, a ki a fél falunak imponált; a kinek szavát, tanácsát ott künn írott malasztoknak vették; a ki még az imént egész testületnek törvényeket, határozatokat hozott: az az Édes Gergely odahaza ki esett a szereplő személyéből. Egyellen argumentuma volt, a mit legelől említettem, s ha ezt az egy argumentumot élete párja fejéhez vágta, menten megadta magát s úgy állt ott az ő

kedves Zsófiája előtt, mint az a nyomorult katonára, a ki fegyverét rosszul lölte ki.

Édes Gergely uram a pártvezér komolyságával lépte át csendes birodalma küszöbét, de azt a szép temetői csendet Édes Gergely uram már nem élvezhette; olyan vendég volt az a csendesség az ő portájukon, amely csak addig szeretett időzni, míg egyedül talált valakit a háznál.

Édes Gergely uram beléptével a csendesség szerepe lejárt.

Kedves élete párja csipőre tett kezekkel fogadta az ő férje urát s rögtönzött stilygorkolataival úgy megindította a pártvezért, hogy az szükségesnek látta az asztalszegletbe fogódzani. Különbön könnyű azt megindítani, a ki alatt ugy is mozog a föld!

Édes Gergely uram csak hallgatott egy darabig, gondolta magában, hadd beszélje ki magát az asszony, s azután komoly képpel ő vette át a szót. Hogy szavainak nagyobb súlyt kölcsönözzön, kihuzta zsebéből a viseltes ujságlapot s elkezdte gyászos hangon olvasni a fent idézett sorokat. S mikor Édes Gergely uram látta, hogy az a haragos arc, mint változik át szelid galamb képévé s hogy azokban a gyöngyszemekben, mikből előbb a haragos villám lövelte sugarait Édes Gergely uramra, most egyegy könny rezeg: nem lett volna Édes Gergely uram méltó a nevére, ha fel nem használja a kedvező pillanatot, mely alkalmas villámhárítónak kínálkozott arra, hogy magától a fenyegető veszélyt elhárítsa. »Ugy bizony anyjuk, —

kezdett replikázni Édes Gergely uram, — ezt kellett nekünk megérnünk! Így játszik ki azok az excellenciás urak a szegény népet, így láznak fel Isten ellen, s lehet-e aztán csodálni, ha Isten sujtoló karját mind jobban és jobban érezzük?!

De ne félj anyjuk, azért teremtette Isten Kis-Mocsaras nagyközségét s azért hívnak engem becsületes nevémen Édes Gergelynek, hogy ne hagyjuk annyiban a dolgot. Nem is hagyjuk, sőt már szervezkedtünk is, s a mai naptól kezdve úgy nézz a te férjed-uradra, mint Kis-Mocsaras nagyközség pártszervezkedő bizottságának elnökére.« S úgy belejött Édes Gergely uram a szóba, hogy ha kedves élete párja a hallgatás kínos poenitenciáját megsokalva, meg nem akasztja férje ura nyelvét, — Isten tudja, talán kivilágos kiviradtig ő viszi a szót?!

Pedig dehogy vitte volna! Hiszen Édes Gergely uram éppen csak arra várt, hogy átvegye tőle a szót az asszony.

Hanem ami ezután következett, azt a kormányknak kellett volna meghallgatnia. Nemcsak azért, mert ő róla szót a nóta, — keserves nóta volt az! — hanem azért is, hogy legalább lett volna hallgatója Édes Gergelyné asszonynak: mert bizony Édes Gergely uram látván, hogy fejről a veszély elvonult, levetette magát, s mire az asszony filippikáját befejezte, Édes Gergely uram már régen Ábrahám kebelén nyugodott . . .

(Vége következik.)

A városi törvényhatóságnak

Nagyváradon.

Nagyváradon a törvényszék és járásbíró-ságok szétszort és czélszerűtlen elhelyezése állandó panasztárgyat képezte.

Az igazságszolgáltatásra az elhelyezésből háramló hátrányok megszüntetése végett elhatároztam, hogy Nagyváradon új törvénykezési épület emeltessék. Az építkezés tárgyában hivatali elődöm által kezdeményezett tárgyalások fonálát felvéve első sorban a megfelelő építési telekről gondoskodtam.

E czélra legalkalmasabbnak találtam azon telket mely a nagyvárad 2655 sztkvi betétben 567, 568, 569 hrsz. a. van felvéve s melyet Biharvármegye közönségétől örök áron megvettem.

Ezen telkekből, illetőleg azoknak a Széchenyi térre, néző legértékesebb részéből az építkezés esetén a visszavárolag csatolt helyszínrájk szerint körülbelül 305 □ méter, és a József utca végén levő térre eső részéből pedig körülbelül 70 □ m. összesen tehát mintegy 375 □ m. terület az állam telkéből városi utcaterületre esik el.

A Széchenyi tér felőli főhomlokzatnak városi építészeti szempontból kívánatos visszahelyezése folytán az elveszett 305 □ m. terület az épület szélesítésével kell némileg pótolni s miután a keleti oldal felől tört vonalban határos szomszéd telekhez a tervezett új épület már ugyis 5—7½ m. közelségben van, elkerülhetetlen volt az új épületet a József utca felőli oldalon legalább is 1 méterrel az egyenes utca színen kívül tervezni.

Ily módon a várostól ezen félreeső oldalon körülbelül 182 □ m. terület foglaltatnék el, tehát az állam egyedül a Széchenyi-térre néző sokkal értékesebb részen körülbelül 123 □ mtrrel nagyobb területet engedne át utca területre, mint amennyit a József utcában nyerne. —

Felkérem ennél fogva a város közönségét, nyilatkozzék már most kötelezőleg arra nézve, hogy az új törvénykezési épületnek a József utcai oldalon az utca színvonalon 1 méterrel kijebb való kiépítéshez annak idejében az építési engedélyt megadja oly módon, hogy a csatolt helyszínrájkon előtüntetett AB. vonal helyett az 1 méterrel kijebb helyezett — A. B. vonal legyen az utca szín és az ezen az oldalon levő rýsalisok ezen új A. B. utcavonalból lépjenek elő a gyalogjáróra; a mi annyival kevésbé ütközhetik nehézségbe, mert a csekély forgalmu József utcának ezen kis mérvben való szűkítése a József utcának ugyancsak a mellékelt helyszínrájkon előtüntetett jövőbeli természetes szabályozása által önmagától elfog enyészni.

Az ily módon emelendő és Nagyváradnak kiváló díszére szolgáló törvénykezési épület tekintve a vételártól 400000 frtot meghaladó költségbe fog kerülni az államnak.

Ily jelentékeny beruházás mellett nem tekinthetnek el attól, hogy Nagyvárad város hozzájárulását hábr minimális mértékben ne kívánjam.

Kivánom kell a varostól, hogy

1. a kocsit utat jókarba helyezze.
2. a járdát az épület három oldalán létesítse.
3. az utcai lámpák felállítása és a világításáról gondoskodjék és végül.
4. engedje meg, hogy az épület előtt futó városi csatornába az épület csatornája bevezetessék.

Felkérem a város közönséget, hogy ezen 4 pontban foglaltakra nézve is kötelezettséget vállalni s hozandó határozatát hozzám mielőbb felterjeszteni sziveskedjék, hogy a tervek és a költségvetés elkészítését elrendelhessem.

Budapest, 1895. december hó 12.

A miniszter helyett

Vörös,
államtitkár.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számal a következő áz-
letekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-Iéle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss ezégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Panker Dániel papirkereskedésében Kis-piacz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-Já-
nos-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Frankl Mari tözse és hírlapelárúsító Kereske-
delmi csarnok palota Nagypiacz.
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtatnak.

* **Személyi hir.** Gróf Pongrácz Károly orsz. képviselő néhány nap óta Nagyváradon időzik. A gróf nagyvárad i rokonainál van szállva s naponkint Kneipp-kurát használ a Rimanóczy gőzfürdőben. Mint értesülünk gróf Pongrácz a karácsonyi ünnepeket Nagyváradon tölti.

* **Miklós napja a görög szertartásuaknál.** Városunk görög szertartásu lakossága ma ünnepli kiváló tisztelettel a szent életű Miklós myrai püspök emlékét. Egy régi kedves szokás fűződik ezen ünnephez: a »Mikulás« látogatása. A kereszténység negyedik századából ered még ez a szokás. Ugyanis Myrában (Kis-Ázsia) Miklós püspök székhelyén egy szegény polgárnak 3 eladó leánya volt, akiknek szegénységük miatt nem akadt férjük s már-már kényszerűségből a rossz utra léptek. Miklós püspök erről értesülve a polgár nyitott ablakán este annyi pénzt dobott be, hogy első leányát férjhez adhatta vele. Ismételte ezt még kétszer, úgy hogy mind a három leány tiszteségesen hagyhatta el a szülői házat. Tizenöt-századdal ezelőtt történt ez, s történik sokféle módosulás után ma is.

Melchers bibornok halála. Tegnap temették az örök városban Melchers bibornokot. A boldogult bibornok még mint kölni érsek nevezetes szerepet játszott a kulturharcz idejében. Élőbb a jogi pályára lépett s midőn a jogi szigorlatokat letette, törvényszéki jegyzőnek, később bírónak nevezték ki. A kath. öntudat ébredése mély hatást keltett ő reá is és báró Ketteler, a világhírű mainzi püspökkel egy időben határozta el magát, hogy eddigi pályájának elhagyásával az egyház szolgájává szegődjön 1841. június 5-én szentelték pappá. Élőbb 3 évig káplánkodott, majd a műnszteri papnevelő intézet aligazgatójává nevezték ki, mire csakhamar regenssé, majd az egyházmegyei püspök fővikáriusává nevezték ki. Midőn dr. Windthorst hannoverai miniszter buzgólkodására IX. PIUS pápa az oznabrücki püspöki széket visszaállította (1857). Melcherst nevezte ki e székre. Feledhetlen marad az a nagy buzgóság és odaadás, melylyel az új főpásztor új egyházmegyéjét és az ezzel járó éjszakai missiót (Dániában) szervezte és felvirágoztatta. Ezek az érdemek birhatták Vilmos porosz királyt, hogy 1865-ben Melchers kerülnön a kölni érseki székre. Néhány évre megindult a kérélehelten kulturharcz s Melchers érsek egész férfuként állt a szervezett ellenzék bátor hadtestének élére. A májusi törvények hatályba lépven egymásután kilencszer itélték pénzbírságra és ugyanannyiszor hajtották ezt be rajta végrehajtási és árverési uton. Végre aztán börtönre itélték a rettentetlen főpásztor és 1874. márczius 31-én a rendőrség a kölni börtönbe czipelte. Hat teljes hónapig ült itt és szalmafonás mesterségre fogták. A börtön névjegyzékében így szerepelt Poroszország, rangra nézve első főpásztor: »Melchers Pál, szalmafonó.« Később megfosztották érseki székétől és kiűzték a bírodalomból. Rómába ment, hol az apostoli Szentszéknél nagy tisztelettel és bizalommal környezték. Később bibornokká kreálták s fontos hivatalokat látott el az egyház központi kormányzatában, Arany miséjét 1891-ben ünnepelte.

* **A részvét Makróczy Gábor ravatalánál.** Boldog emlékü Makróczy Gábor elhunytá mély részvétet keltett az egész városban. A főgimnázium,

kir. kath. jogakadémia, a kir. tankerületi főigazgatóság, a községi polgári iskola épületeire kitűzték a gyászlobogót. A ravatalt egész nap előkelő nagy közönség tekintette meg. Délután fél 4 órakor **Dencs János** esperes-plébános, **Brösztel Lajos** és **Körössy Endre** káplánok segédletével beszentelte az elhunytat. A gyászszertartásnál a premontrei tanári kar s előkelő közönség volt jelen. A ravatalra már tegnap sok szép koszorut helyeztek. Az elhunyt koporsóján van elhelyezve a tanártársak remek koszoruja, széles fehér selyem szalagján »Szertett társának — a főgimnázium tanári testülete« felirattal.

A terem falain a következő feliratu koszoruk függnek: A kassai főgimnázium tanártestülete — szeretett tanártársának. Des Echerolles Kruspér család — hű barátjának. Barátsága jeléül — Nyíry György és családja. Szeretett rokonoknak — Hanzély István és családja. Szeretett tanárunknak — a Szent József intézet növendékei. Szeretett tanárunknak — a VIII. osztály növendékei. Felejthetetlen tanárunknak — VII. osztály tanulói. Szeretett tanárunknak — a VI. osztály növendékei. Szeretett osztályfőnökünknek — az V. osztály növendékei. Felejthetetlen tanárunknak — a IV. osztály növendékei. Igen szép élővirág koszorut helyezett a ravatalra Czegléd Sándor. Jelinek Ferencz kertész koszoru helyett egy remek fehér és rózsaszín virágokból összeállított keresztet helyezett a ravatalra.

A koporsót tegnap este lezárták. Tekintettel a kellemetlen időre, akként intézkedett **Kotunovich Sándor** házfőnök, hogy a temetési gyászszertartás a főgimnázium dísztermében megy végbe s a halottas menet innen vonul a gyászmisére a rend templomába. A holttestet ma reggel szállítják át a halottas szobából a díszterembe s helyezik ravatalra.

* **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Tamas Traján okleveles tanítót a drágesekei állami elemi iskolához rendes tanítóvá kinevezte.

* **A Szent-László nyomda részvénytársaság papirkereskedésében alkalmas karácsonyi ajándékok: elegáns (Fatiniéza, Olympia, Tiszapartján, Gentry) levélpapírok, a legújabb névjegyek, látogatójegyek, írószerek és egyéb irodai, iskolai eszközök igen nagy választékban állanak a közönség rendelkezésére és olcsó áron kaphatók.**

* **A megye nagy napja.** Biharvármegye évnegyedes közgyűlése ma lesz a megyei székház nagytermében. A tárgysorozatban alig akad egy-egy kiválóbb érdekű ügy, s a száznál több községi számadás emeli az ügyek számát. Ennek dacára olyan hírek keringenek, hogy zajos szénája is lesz a megye gyűlésnek bizonyos dologból kifolyólag.

* **A tanulmány-ut eredménye.** Ifj. Rimler Károly főkapitány és Busch Dávid főmérnök Marosvásárhelyen voltak az ott felállított hullaégető kemence megtekintése és működésének tanulmányozása végett. A hullaégetőt igen czélszerűnek találták s kéri a tanácsot, hogy ilyen kemence felállítása céljából 2000 frtot szavazzon meg.

* **Megszűnt a járvány.** A járványbizottság tegnap délelőtt 11 órakor ülést tartott, melyen Sal Ferencz kir. tanácsos polgármester elnöklete alatt dr. Kutiák Ágoston, dr. Berkovics Miklós, ifj. Rimler Károly főkapitány, Busch Dávid főm., Guttman József, Stark Gyula és Szüts Dezső tb. aljegyző voltak jelen. A tisztí főorvos jelentett a vörheny állásáról, mely szerint folyó évi november 26-ától december 16-ig 9 új betegség fordult elő és pedig Ujvároson 3, Olasziban 5, Velenczében 1. A legatolsó megbetegülés Velenczén folyó hó 2-án, Olasziban 4-ikén s Ujvároson 8-ikén volt s **azóta vörheny megbetegülés nem fordult elő.** Az egész járvány tartama alatt megbetegedett 3 férfi, 4 nő és 150 gyermek, meggyógyult 1 férfi, 3 nő és 114 gyermek, elhalt 2 férfi, 1 nő és 28 gyermek;

ápolás alatt van jelenleg 8 gyermek. Tekintettel arra, hogy megbetegülés régóta nem történt s hogy ápolás alatt is csak 8 beteg van, ezek is gyógyuló félben, **a bizottság a járványt megszüntnek** mondta ki. Az ülés végeztével a polgármester elismerését fejezte ki a tiszti főorvos és a kerületi orvosok lekiismeretes működése felett.

* **Alapítvány adományozás.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter a hülyék intézetében megüresedett és róm. kath. növendékek részére fentartott alapítványi helyet H i k l Róbert n. váradai lakos képesíthető hülye gyermeknek adományozta.

* **Loes-poes.** Szürke felhők takarják be a város felett az eget s hull négy nap óta az eső szakadatlan, hogy az utcákon már bokáig ér a sár. A korzó üres s a kinek dolga akad mégis a csatakos időben, az ugyancsak szaporázza a lépéseit. A kisebb utcákon, hol nincsen járda s kátyus a kocsiút, hát valóságos vízözön van s az emberek ugyancsak emlegetik Luczifert és a fémernököket.

* **Az utolsó nap.** Az osztálysorsjáték húzásának utolsó napján a következő nyereményeket húzták ki:

15000 koronát nyert a 18407 számú sorsjegy.

6000 koronát a 91773.

2000 koronát a 36367 69739 73387 60212 90307.

1000 koronát a 2237 26175 34451 59366 223 1155 4674 5420 12712 15987 18667 28602 48818 50907 56104 60755 96197 99555 számú sorsjegyek.

200 koronát: 745, 6469, 217, 7664, 8699, 11225, 13148, 14344, 16020, 950, 17958, 20071, 656, 21111, 25521, 27031, 29392, 30004, 30970, 32932, 33281, 34495, 35353, 41220, 900, 848, 337, 43127, 46696, 55928, 585, 56400 190, 64588, 65387, 200, 69377, 73311, 74326, 77932, 78403, 83242, 86485 87162, 534, 89935, 91050, 82332, 754, 94852, 95669, 97848, 938, 98434, 2762, 6942, 10499, 16954, 17443, 19031, 22570, 29039, 44683, 149, 827, 45274, 47367, 50342, 51163, 329, 53990. 62042, 67011, 69553, 71733. 76670 85134 számú sorsjegyek.

* **Egy osztrák miniszter jóakarata.** A Léderer-Kálmán-féle szeszgyár, Moskovics Adolf és fiai és Löblé Henrik szeszgyárosok kérvényt adtak be az iránt, hogy hizlaldájukból kikerülő egészséges szarvasmarhákat Bécsbe a szabad vásárra szállíthassák. A kérvényt Sal Ferencz kir. tanácsos polgármester pártolólágg terjesztette fel a földmívelési miniszterhez, a kitől tegnap jött meg a válasz, mely szerint az osztrák belügyminiszter folyamodók kérelmének nem adott helyt. A szt.-marxi vesztegvásárra azonban szabad az állatokat felhajtani.

* **Feloldott szőlőzárlat.** Bartók Jakab nagyváradai lakos kérelmére szőlőjét, melyet a Wolf-féle »Gommose bacillaira« gyanus ruszti telepről beszerezett s elültetett szőlővesszők miatt zár alá helyezett a hatóság, mivel az időközben megejtett hivatalos vizsgálat során teljesen vérszemesnek találtatott, a földmívelési miniszter a zárlat alól feloldotta, s megengedte, hogy a nevezett földbirtokos a telepéről szőlővesszőket szabadon kivihesse.

* **Névváltoztatás.** A m. kir. belügyminiszter Fuchs Sándor nagyváradai lakosnak megengedte, hogy vezetéknévét »F e l e k i«-re változtassa.

* **Öngyilkos anyakönyvvezető.** Debreczenben L a d á n y i Gyula ev. ref. lelkész, a debreczeni ref. egyház anyakönyvvezetője tegnap hajnalban agyonlőtte magát. Ladányi Gyula 48 éves volt és nőtlen. — Iskoláit kitüntetéssel végezte s előbb Mezőtúron tanároskodott, majd káplán lett D e b r e c z e n b e n. — Organuma azonban nem nagyon ajánlotta lelkészi állomásra s hasztalan pályázott többfelé, mindig kisebbségben maradt. Néhány év óta őt bizta meg a debreczeni lelkészi kar az anyakönyvek vezetésével és 1000 frt évi fizetéssel díjazta; de ezt az állami anyakönyvvezetés életbeléptetésével fellelé szállította le. Legutóbb folyamodott a debreczeni állami anyakönyvvezetésért, de a közigazgatási bizottság őt nem ajánlotta. Pedig erősen bizott. A

csalódás nagyon elkeserítette eszegény embert, valamint egyik lelkésznek ellene támasztott 252 frt követelése, melynek jogosultságát ő el nem ösmerhette. Tegnapelőtt este mulatott s másnap virradóra a szájába lött. Reggel halva találták.

* **Lapunk barátja.** Ma este a legnagyobb munkaidőben megint lármás telefoncsöngetés zavarta meg a szerkesztőségi munkát.

— Halló!
— Halló!
— Ki beszél?
— Lapunk barátja!
— Mit akar?
— Csak azt akartam tudni, hogy van-e ott valaki?

Lapunk barátját magánlak megsértése czimén feljelentettük a bíróságnál.

* **Körözött orvvadász.** Ifj. Sz ö k ö c s Lajos bihari lakos vadpecsenyére éhezett s bár jegye nem volt kiállt a puskával lesbe. Husz forint jövedéki bírságban marasztalta el ezért a magyar kir. pénzügyigazgatóság. Szökös Lajosnak azonban pénze nincs és így a 20 forintért 2 napi elzárást vállalt magára. Magára vállalta, de az elzárást nem várta be, hanem eltűnt lahókelyéről. A központi járás főszolgabírája most körözletésére kéri az alispáni hivatalt.

* **Henry czirkusza** naponként érdekes előadásokkal mulattatja a közönséget. A kellemetlen idő miatt azonban, daczára, hogy a czirkusz fűtve van, s légmentes, nem látogatják annyian, a mint az igazán élvezetes előadások megérdemelnék. A már ismert szereplőkön kívül igen tetszik a majom ember bámulatos légtornászata. Rendkívül szép és fényes előadásban ismétlik pár nap óta az »Ördög Róbert« némajátékot, nagy tetszés mellett.

* **Írásbeli munkára** ajánlkozik esténként saját lakásán egy szép íráss napdíjas, ki gyakorlott okl. jegyző lévén, elfogad adó, haddij, közköltés stb. kivetéseket, főkönyvek leszámolását, lezárását, szóval a jegyzői téren előforduló bármi más e szakba vágó munkákat. Megkeresések a kiadóhivatalba intézendők.

Báróból csavargó.

— A lejtőn. —

(Saját tudósításunk.)

Nagyvárad, decz. 17.

Pecsesétes, zsiros szalonkabát van rajta s a könyökén a meztelen kar látszik ki. A szemei véresek, kidüllednek, a homloka vörös, az arca puffadt, olyan, mint mikor az ember nagyon sokat iszik.

A rendőr kiméletesen bánik vele s nem lögdösi, mint a többi csavargót.

Mikor beállítja a kapitány elé, hát a bor gőzétől vörös ember még vörösebb lesz s szégyenlősen takargatja a szalonkabát folytonosági hiányait.

— Hogy hívják?

— Báró Kúti Géza.

A kapitány ránéz, fürkészőleg méregeti végig s az igazolványait kéri. A csavargó előkeresi az írásait s lerakogatja egyenkint, sorjában a kapitány elé.

— Ez a születési bizonyítványom!

— Ez az érettségi!

— Emez a főhadnagyi elbocsátó levellem!

— Ezek itten párbaj-jegyzőkönyvek!

S ott voltak csakugyan a hivatalos, eredeti írások a kapitány előtt, a ki szánalmasan nézte az elzüllött, rongyos embert.

Az írásokból kitűnt, hogy az ital tette tönkre a szebb napokat látott embert, a kit a rokonsága is kitagadott s ezután rohamosan züllött lefelé a lejtőn.

Mikor a katonaságtól elkerült, egy irodában dolgozott, de ott sem vették hasznát neki. Részeg volt minduntalan s ilyenkor sokat garabonciáskodott.

Igy került le egészen a csavargó-társadalomba, honnan ugylátszik szintén kikopik. Tegnap összeverekedett egy csomó suhanczczal s nem fogta a pártját senki se.

A rendőr előállította s utczai verekedésért ítélte el ma a kapitány.

Huszonnégy órára szól a büntetése, melynek kitöltése után ismét kikerül az utcára, a piacra s törzsvendége lesz a pálinkás depóknak.

Az örült jegyző.

— Részletek. —

(Saját tudósítónktól.)

Nagyvárad, decz. 17.

Részletes tudósításban irtuk meg tegnap annak a szerencsétlen jegyzőnek tragédiáját, ki elborult elmével fegyvert emelt maga ellen s kioltotta életét.

Mint ujabban értesülünk az öngyilkos jegyzőn régebb idő óta mutatkoztak az örütség jelei. Néhány hónap előtt itt járt Nagyváradon s abban az időben ugyancsak a Wöber-féle szállodában bérelt szobát.

A szálloda személyzete már akkor zavarosnak találta a magaviseletét s figyelmessé tették reá a rendőrséget.

Mikor megérkezett, bezárkózott a szobájába s két napig zárt ajtók mögött maradt.

Nem evett, nem ivott s mikor dörömböltek az ajtaján, hát kikiáltott.

— Hagyjanak békiben!

Negyvennyolcz óra mulva a rendőség rátrörte az ajtót s a szerencsétlen embert lefogyva, beesett szemekkel, sápadtan találták a szobában. A rendőrtisztviselők előtt már akkor öngyilkosságot emlegetett és káromolta a világrendet.

Állás nélkül volt s ez keserítette el nagyon.

— Nem akarnak kenyeret adni!

Ezt hangoztatta minduntalan, mig szép szóval rávették, utazzon el és nézzen állás után.

Rövidesen kapott is állomást, Tárkányon, honnan egy-két nap előtt bocsátották el kitünő bizonyítvánnyal.

A további részletek ismeretesk.

Réthy tegnapelőtt ismét bejött Nagyváradra, revolvert vásárolt és agyonlőtte magát.

Az öngyilkosság előtt törhetett ki rajta az örütség s ezekben a lázas pillanatokban emelt maga ellen fegyvert.

Szülei Hosszu-Pályiban laknak s jómódu emberek. A fiu tragikus sorsáról táviratilag értesítették a szülőket és a hosszu-pályii előljáróságot.

Az öngyilkos holttestét holnap reggel boncolják föl a járvány-kórház boncztermében.

Kuss ur.

Kuss János telekkönyvi betétszerkesztő irnok egyike volt a legszorgalmasabb hivatalnokoknak. Mindennel meg volt elégedve; a mi egy betétszerkesztő irnok igényeinek megfelel: minden birtokában volt. Csupán a telekkönyvi B. lapon volt hiány, a melyet sehogy sem tudott beszerkeszteni. És ez az asszony volt.

Pedig élete legfőbb czélja volt ezen tételt telekkönyvileg bekebeleztetni. De ez a betáblázás — helyesebben bejegyzés — semmi módon nem sikerült. Gyakran kísérlette meg, sokat csalódott — de nem panaszkodott a sorsra. Homály vezet új esilagokra!

Végre derengeni kezdett Kuss János ur egén. Czeljái megvalósulni látszottak. Egy derült reggelen — mikor valakinek a czéljai megvalósulni ígérkeznek, rendesen derült reggelek szoktak lenni — beállt egyik jó barátja. Gyorsan előadja, hogy ma a reggeli vonattal egyik ismerőse, jómódu birtokos, névszerint Szücs János városunkba érkezett, a mai tüzöltő bálra hozva szép férjhezadó leányát.

Leány?! . . . Bekebelezem, bekebelezem, kiált fel Kuss örömmittasan.

De nem lehet, te szerencsétlen, hiszen ingóság!

Nem baj, érvényes szerzési czímet fogok szerezni, s dobogó szívvel sietett a telekjegyzőkönyvek közé napi munkájára Kuss János, magával czipelve barátját Fekete Pétert, közbe kikérdezve a szép ingó dolog összes ingatlan, átírható vagyonát . . .

*

Izgatottan lépett be a két jóbarát a bálba. Fekete Péter rögtön Szücsékhöz csatlakozott s engedelmet kért, hogy egyik barátját bemutathassa. Örömmel adták meg az engedélyt. Bálban könnyen megy. Pár perc múlva a két barát ott volt. Kuss uram Szücs János ur fele fordulva, a művelt társalgó szabályai szerint bal lábát félkörben hátra-irányítva, balkezét illő negéddel csipőjére helyezve, felső testét tompa szögben könnyedén meghajtván, jobb kezét iv alakban előre nyújtja, így kiált fel:

Kuss János!

A válasz egy hatalmas pofon volt, a mit Szücs János uram adott neki, nem egészen a művelt társalgó szabályjai szerint.

Kuss ur dühöngeni kezdett, nem értette a dolgot, míg nem két rendező kivette.

A magyarázatok során kislát, hogy Szücs János a »kuss« szót magára vonatkoztatta Kuss János pedig ugyancsak ezt tette, midőn bemutatta magát. Ezzel a jegyzőkönyv befejeztetett.

Hogy ezen ügy a telekkönyvnél, vagy az anyakönyvnél nyert-e befejezést, igazán nem tudom, anynyi bizonyos, hogy az irnok ur nevét megmagyarárosította, mert belátta, hogy Kuss névvel asszonyt kapni nem lehet. (Z. A.)

Margit nyilatkozik.

— Ismét a hosszú ruha. —

Nagyvárad, decz. 17.

Lapunk egyik munkatársa tegnap megható nekrológot irt egy kis leány első hosszú ruhájáról, melyet olyan váratlan katasztrófa ért a vasárnapi séta hangverseny után.

Ma egy illatos levelet hozott a posta s ebben az illatos levélben sok-sok apprehendálás van. Margitka nyilatkozik, a kinek az első hosszú ruháját kiserkesztettük s a ki most ugyancsak rápirít a pletyka Arpadusra.

Ime a levél:

Kedves Szerkesztő Ur!

Képzeld kedves szerkesztő ur, a hogy ma reggel kezembe veszem a »Tiszántul«-t, (mert nagyon szeretem olvasni a »Tiszántul«-t,) hát látom, hogy az Arpadus máma az én hosszú ruhámról pletykál, a mi engem nagyon, de nagyon feldühösített.

Képzeld szerkesztő ur, hogy én csak eddig a diákkolonok referáciáiban fordultam elő s rólam még nem irtak cikkeket az ujságokban.

Mi köze van egy ujságírónak az én hosszú ruhámhoz?

Aztán meg nem igaz az, hogy én sirva fakadtam s az sen. igaz, hogy Bandi az én ideálom volna. Bandi csak uzsonnákra jár hozzánk, könyveket hord nekem az önképzőkörből s azokba rossz verseket csempész. Eből látható, hogy Bandival csak ennyiben vagyok barátságban s hogy ezért kár volt Arpadusnak minket összebordonálni.

Képzeld szerkesztő ur, hogy máma ötven darab »Tiszántul«-t hordtak szét az utcánkban, hol az én esetemről beszélnek még a varró lányok is.

A papa már elhívatta a varrónét, hogy szabjon új ruhát, olyat, mint az első volt s hogy vasárnapra kész legyen okvetlenül.

Vasárnap ott leszünk a sétahangversenyen biztosan, jöjjenek el a szerkesztő urék is és mutassák meg nekem azt a pletyka Arpadust, hadd nézzek a szemek közé. Margit.

Hivatalos közlemények.

Felhívás.

A borital adó kezelése tárgyában kibocsátott végrehajtási utasításnak megfelelőleg felhivatnak mindazon korcsmárosok, bormérők és borkereskedők akik 1896-évre az általuk kimérendő bor után esedékes bor ital adót általán összegben megváltani hajlandók miszerint ajánlatukat Bordé Ferenc tanácsnoknál városi adóhivatal 7-ik sz. szoba f. évi Deczember hó 19-től f. hó 24-ik napjáig szóbelileg annyival is inkább terjesszék elő, mivel ellenkező esetben a tételenkénti adóztatás fog alkalmaztatni.

Kelt Nagyváradon 1895 Deczember 17-én.

Sal Ferenc

kir tanácsos polgármester

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. október 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-18, 7-08, 1-48, 7-15, 8-42.	Budapest felé 2-14, 8-33, 11-37, 11-10, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskóh felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Érmihályfalváról 8-10, 9-14.	Érmihályfalva felé 6-45, 4-35.

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

TANÜGY.

Rendszeresítsenek rajztanári állást. Az ipartanodai bizottság tegnapelőtt tartott ülésében R a g á n y J á n o s elnök bejelentette, hogy G á l l István iparostanoncz iskolai szakrajztanár lemondott. A bizottság hosszan tanácskozott a felett, miként töltsé be a megüresedett fontos állást. Abban állapodott meg, hogy felkéri a várost, miként a szakrajztanári állást rendszeresítse az iparostanoncz iskolánál. Ez esetben S z ü t s I z s ó igazgató hajlandó volna az igazgatói állás megtartása mellett betölteni a szakrajztanári helyet, s lemondana a községi iskolai rajztanárságról. Ha a kérdés megoldásába a város belemegy, esetleg egy segéd-rajztanárt lehetne alkalmazni Szüts Izsó mellé, aki viszont a községi iskolákban is tanítana.

E G Y L E T.

Uj temetkezési egylet. A micskei görög kel. temetkezési egylet alapszabályait a belügy-miniszter a jóváhagyási záradékkal ellátta.

I R O D A L O M.

— A »Katholikus Tanügy« című paedagogiai szakközöny 20-ik száma érdekes és változatos tartalommal jelent meg. Igen életrevaló indítvány van téve »Az ismétlődő iskolák reformja« cz. cikkben, mely indítványt a kath. ismétlődő iskolák intézői magukévé tehetnének. »Reményeink« czim alatt Veisz A. kántortanító a kath. tanítók nélkülözhetetlen lapjának mondja a »Kath. Tanügy«-et. Kiváló cikk a »Nők az egyetemen« című is, melyben az új intézményt Freund Vilma üdvözli. Tárcajában megható hangon emlékezik meg a még nem létező kath. tanítók árvaházáról — karácsony alkalmából. A lap elején előfizetés felhívás van, mely egyuttal program is. Egyleti ügyek. Irodalmi hírek. Vegyesek czimmal igen élénken vezetett rovatokat találunk. A lap szerkesztője Dr. K o m l ó s s y Ferenc kanonok, esztergom-egyházmegeyi főtanfelügyelő, ki a kath. tanügyi hírlapirodalomnak immár másfél évtized óta egyik leghivatottabb és legönzettebb harcosa és vezére. A lap ára egész évre 2 frt, félévre 1 frt. Budapesten VI. ker. Szondy-u. 28. sz. a.

Igazságszolgáltatás.

Felindulásból emberölés. Morár Gábor hosszuligetű lakost szándékos emberölés büntetért 5 évi fegyházra és 6 évi hivatalvesztésre ítélte el ma a nagyvárad kir. törvényszék. A szerencsétlen ember ittas és felindult állapotban követte el szörnyű tettet, melyért bünteti most a törvény szigora, de sokkal inkább saját lelkiismerete.

A nyáron, augusztus 18-án történt az esett Mihelle Juonné korcsmájában. Vigan pálinkázott Hoducz Flórával Morár késő estig. Kilencz óra tájban ott hagyták az ivószobát és kimentek az udvarra. Morár a tornác szélén állott, mikor Hoducz tréfából meglökte. A lökés következtében már amugy is ingatag alapon

álló Morár elesett, de csakhamar ismét talpra állott és betört orral a csizmaszárából előrán-tott villogó késsel rohant Hoduczra, a ki kevés idő múlva véresen fetrengett a földön. Morár erre talán nem is sejtve, hogy mit tett, visszatért a korcsmába s azután hazafelé menve botjával is ráhuzott áldozatára, ki másnap déltájban sebei következtében meghalt. Ezért ítélte el ma a törvényszék Morárt szándékos emberölés büntetése miatt; enyhítő körülménynek tudva be felindult állapotát.

Hét feleség. A londoni törvényszék a ma nap egy Henry Cadman nevű kereskedelmi ügy-nököt vont felelősségre, amiért hét hölgygyel lépett házasságra s a hét feleség egytől-egyig él még. Az ambiciózus házassodónak egyébként összes házasságaiából huszonkét gyermeke van. Soknejtisége miatt aztán hét esztendei fegyházra ítelték — minden asszonyért egy-egy esztendőre.

Vakmerő rablás. Az ősszel történt és október 29-én rendőri hirben hoztuk, hogy Seres Lajos és Farkas (Wolf) Mihály csavargók becsaltak a fűzesbe egy Kocsis György nevű falusi embert és ott a pénzét erőszakkal elvették. Tegnap tárgyalta az ügyet a nagyvárad kir. törvényszék s vádlottakat rablás büntetése miatt 2—2 évi fegyházra és 5 évi hivatalvesztésre ítélte.

REGENY-CSARNOK.

Párbajhős.

Regény.

— Irta: Rostkovicz Arthur. —

36

(Folytatás.)

Kaposiné rögtön felkereste a bárónét, kinek nagyon megtetszett szerény, egyszerű modora s finom arcza, mely az első tekintetre elárulta, hogy uri családból származott.

A báróné biztosította jóindulatáról s fölfogadta.

A báróné mellett nyugodt, csöndes élet kínálkozott számára; még sejtelve sem volt arról, hogy hová jutott!

XVII.

Korra reggel indult el a hajó a fumei kikötőből Velenczébe. Az utasok a fedézetten gyönyörködnek az ég azurjában s az alig hullámzó tengerzöldes színű vizében. A víz egyhangu locsánását, a gép egyhangu pöffögését csak a hajó hidon álló kapitány harsogó szava kiáltja túl. Az utasok csevegve nézik a dolgozó, matrózokot, s hangos megjegyzésekkel kísérik munkájukat.

De mintha ösmerős hangokat hallottunk volna? Ezt a kaczagó, pirosposzsgás arcot jól ismerjük.

Muki báró az anyósával beszélgetve sétált föl, s alá.

— A hogy te gondold, édes Muki, úgy lesz jó; én már hozzá szoktam ahhoz, hogy a te fejeddel gondolkozzan.

— Nagyon helyesen is! . . . Olga alkalmat ad, mi meglepjük őket és . . .

— És?

— Kápolnay nagyon érzékeny jellemű ember és jóvá fogja hibáját tenni azzal, hogy Olgát elveszi; úgy ismerem én Tamást, mint magamat. Micsoda kitűnő párti!

— De hát ha nem venné el?

— Az nem történhetik meg! Minden ügyességemmel kezeskedem a sikerért. Olga okos leány, s tudja, hogy mit csinál! De beszéljünk máskor, mert ott jönnek karonfogva.

Tátikayné feléjük fordult.

— Nem mennék reggelizni? Kedves gróf úr!

— Ha úgy tetszik!? — fordult Olgához.

— Nekem úgy tetszik, a hogy önöknek, bár szinte sajnállok minden percet, melyet nem fordíthatok a fonséges tenger szemlélésére!

— Arra még azután is ráérünk; első az étkezés, s aztán a szórakozás, s végül az ábrándozás — mondta Muki nevetve.

— En megfordítva gondoltam ezt mindig — válaszolta Olga naivul. Nemde gróf úr, ön nekem ad igazat?

Előjegyzési heti naptár (tömb) az 1896-ik évre.

Szent László-könyvnyomda részvénytársaság

Nagyvárad, Apáca-utca 3. sz.

☛ TELEFON ÖSSZEKÖTTETÉS. ☛

Uj papirraktár.

A nagyérdemü közönség, szives tudomására hozzuk, hogy **könyvnyomdánk** mellé

PAPIRRAKTÁRT

rendeztünk be, ahol *bármily mennyiségben* mindennemü

 IRODASZEREKET

olcsóbban mint bárhol beszerezheti.

Raktáron tartunk: Mindenféle *irodai papirokat, levélborítékokat, koczkás és sima üzleti levélpapirokat, csinos és különféle dobozokban levélpapirokat, csomagoló papirokat, csipkézett színes papirokat, rajzpapirokat iskolák és mérnökök részére fényezett (pauza) vásznat. Csinos névjegyek nagy választékban, báli meghívók, tánczrendek, eljegyzési, menu-kártyák, gyászjelentések, továbbá iskolák részére irkák, gyakorlat-füzetek, rajztömbök, noteszek, imakönyvekbe szent-képek* stb stb.

Kitünő minőségü, czégiünkkel ellátott

ACZÉLTOLLAKAT,

tollszárákat, írót, téntát stb. stb.

Ez alkalommal van szerencsénk tisztelettel felhívni a nagyérdemü közönség figyelmét kitünően fölszerelt

KÖNYVNYOMDÁNKRA

ahol mindennemü nyomtatványok: u. m. **hirlapok, művek, oklevelek, részvények, sorsjegyek, továbbá takarékpénztári, ügyvédi, közjegyzői és kereskedői** nyomtatványok **olcsón és pontosan** elkészítettnek. Színes kivitelben **üzleti-kártyák, számlák és körlevelek.**

Kivánatra mintákkal és árjegyzékkel szolgálunk.

N a p t á r a k a z 1896-ik é v r e.